

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

องค์การบริหารส่วนตำบลคอนสวรรค์
อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร

คำนำ

เหตุการณ์ความเสียงด้านการทุจริตเกิดความแล้วจะมีผลกระทบทางลบ ซึ่งปัญหาจากสาเหตุต่างๆ ที่ คั่นหาต้นต่อได้ยาก ความเสียงจึงจำเป็นต้องคิดล่วงหน้าเสมอ การป้องกันการทุจริต คือ การแก้ไขปัญหาทุจริตที่ยั่งยืน ซึ่ง เป็นหน้าที่ของหัวหน้าส่วนราชการ และเป็นเจตจำนงของทุกองค์กรที่ร่วมต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ อันเป็นวาระ เร่งด่วนของรัฐบาล

การนำเครื่องมือประเมินความเสียงมาใช้ในองค์กร จะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งได้ว่าการ ดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริต หรือในกรณีพบการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่า องค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายเกิดขึ้น ก็จะเป็นการเกิดความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีเครื่องมือการ ประเมินความเสียงทุจริตมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันการทุจริตล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการ ปฏิบัติงานประจำ ซึ่งไม่ใช้การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

องค์การบริหารส่วนตำบลคอนสวรรค์ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนหน่วยงานภาครัฐให้บริหารงานภายใต้กรอบธรรมาภิบาล โดยการประเมินความเสียงการทุจริตเป็นเครื่องมือหนึ่งในการขับเคลื่อนหลักธรรมาภิบาลเพื่อลดปัญหาการทุจริตของรัฐ ตามคำสั่งรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๙/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๗ เรื่อง มาตรการป้องกันการทุจริตและแก้ไขปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบที่กำหนดให้ทุกส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ โดยมุ่งเน้นการสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารงาน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการตรวจสอบ เฝ้าระวัง เพื่อสกัดกั้นไม่ให้เกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบได้ ในการนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลคอนสวรรค์ จึง จัดทำการประเมินความเสียงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ตลอดจน เหตุการณ์ความเสียงและระดับความเสียงตลอดถึงมาตรการและการดำเนินการในการบริหารจัดการความเสียง

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวกับการรับสินบน องค์การบริหารส่วนตำบลคอนสวรรค์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

ความเสี่ยงการทุจริต หมายถึง ความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต การขัดกัน ระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการรับสินบน

วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลด ความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรขององค์กรถือเป็นการป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้เป็นหลักประกัน ในระดับหนึ่งว่า การดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริตหรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิดโอกาสที่จะประสบ กับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต : เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ มีมาตรการ ระบบ หรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระงานต้องประเมินความเสี่ยงก่อน ปฏิบัติงานทุกครั้ง และแทรกกิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานหลักตามภาระงานปกติของการเฝ้าระวัง ความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงานร่วมกันโดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มีการรับรู้และยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้นำส่งงานให้) เป็นลักษณะ Pre-Decision ส่วนการตรวจสอบภายในจะเป็นในลักษณะกำกับติดตามความเสี่ยง เป็นการสอบทาน เป็นลักษณะ Post-Decision

องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย Pressure/Incentive หรือแรงกดดันหรือ แรงจูงใจ Opportunity หรือ โอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่าง ๆ คุณภาพการควบคุม กำกับควบคุมภายในของ องค์กรมีจุดอ่อน และ Rationalization หรือ การหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎี สามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle)

ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต แบ่งประเภทความเสี่ยงการทุจริต ออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

๑. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต การกิจให้บริการประชาชนอนุมัติ หรืออนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวก การพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘)

๒. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

๓. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

การพิจารณาอนุมัติ อนุญาต

การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

การใช้จ่ายงบประมาณ และการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

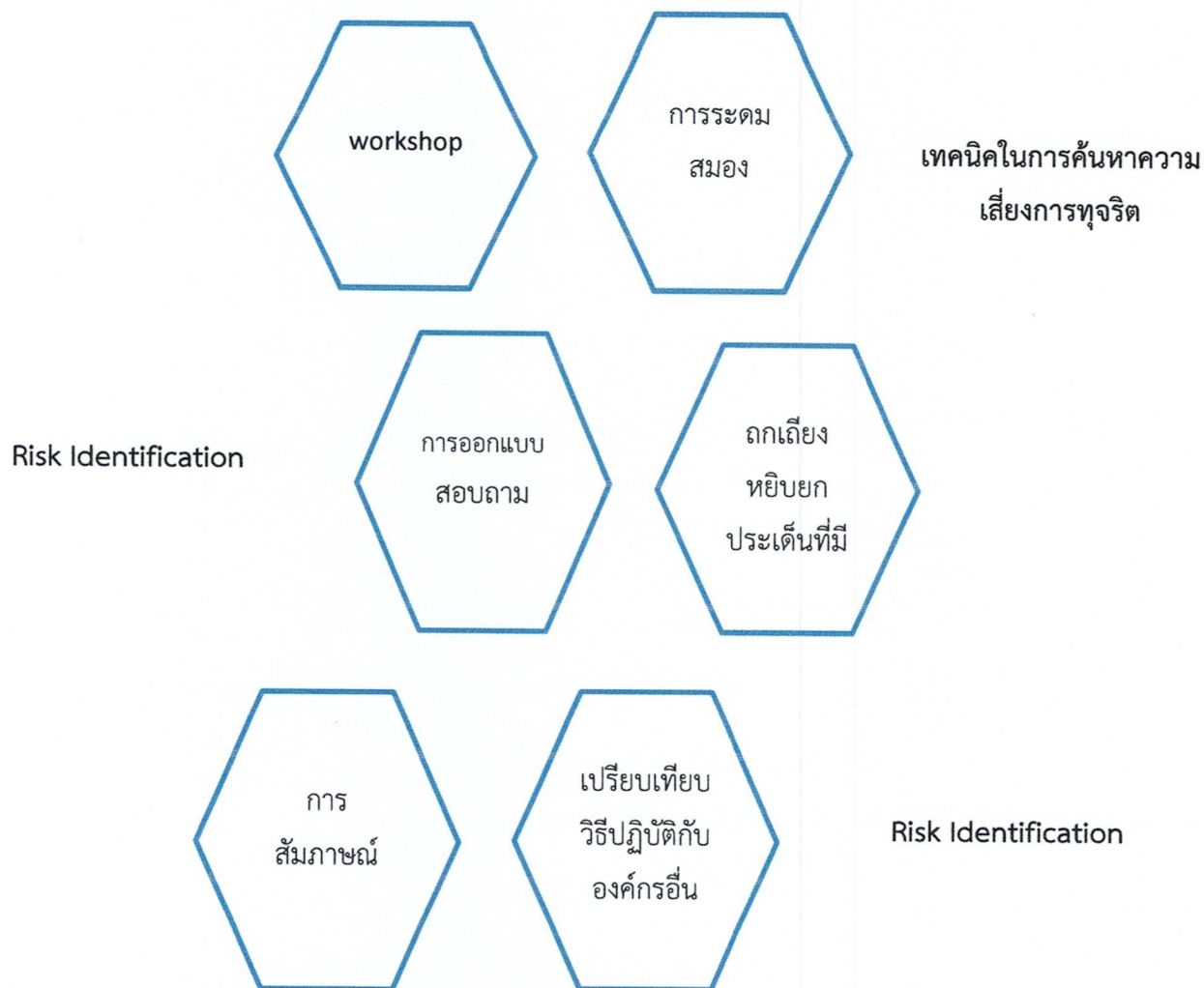
๑. การระบุความเสี่ยง
๒. การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง
๓. เมทริกส์ระดับความเสี่ยง
๔. การประเมินการควบคุมความเสี่ยง
๕. แผนบริหารความเสี่ยง

การระบุความเสี่ยง (Risk Identification)

ขั้นตอนที่ ๑ นำข้อมูลที่ได้จากขั้นเตรียมการในส่วนรายละเอียดขั้นตอน แนวทางหรือเกณฑ์ การปฏิบัติงานของกระบวนการที่จะทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ซึ่งในขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้น ย่อมประกอบไปด้วย ขั้นตอนย่อย ในการระบุความเสี่ยงตามขั้นตอนที่ ๑ ให้ทำการระบุความเสี่ยง อธิบายรายละเอียด รูปแบบ พฤติการณ์ ความเสี่ยงเฉพาะที่มีความเสี่ยงการทุจริตเท่านั้น และในการประเมินต้องคำนึงถึงความเสี่ยงในภาพรวมของการ ดำเนินงาน เรื่องที่จะทำการประเมินด้วย เนื่องจากในกระบวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอนอาจไม่พบความเสี่ยง หรือ โอกาสเสี่ยงต่ำ แต่อาจพบว่ามีความเสี่ยงในเรื่องนั้น ๆ ในการดำเนินงานที่ไม่ได้อยู่ในขั้นตอนก็เป็นได้ โดยไม่ต้องคำนึงว่า หน่วยงานจะมี มาตรการป้องกันหรือแก้ไขความเสี่ยงการทุจริตนั้นอยู่แล้ว นำข้อมูลรายละเอียดดังกล่าวลงในประเภทของ ความเสี่ยงซึ่ง เป็น Known Factor หรือ Unknown Factor

Known Factor	ความเสี่ยงทั้ง ปัญหา/พฤติกรรมที่เคยรับรู้ว่าจะเคยเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่า มีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำ หรือมีอยู่แล้ว
Unknown Factor	ปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ ประเมินการล่วงหน้า ในอนาคต ปัญหา/พฤติกรรม ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น (คิดล่วงหน้า)

เทคนิคในการ ระบุความเสี่ยง หรือค้นหาความเสี่ยงการทุจริตด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

เกณฑ์ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย (Likelihood) เชิงคุณภาพ

ระดับ	โอกาสที่เกิด	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตมากกว่า ๒๕ ครั้งต่อปี
๔	สูง	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๒๐ ครั้งต่อปี
๓	ปานกลาง	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๑๕ ครั้งต่อปี
๒	น้อย	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๑๐ ครั้งต่อปี
๑	น้อยมาก	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๕ ครั้งต่อปี

เกณฑ์ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)

ระดับ	ความรุนแรง	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน ประชาชนไม่ได้รับความสะดวก เป็นภัย ด้านความมั่นคง อาชญากรรม และความรุนแรงอื่น ๆ
๔	สูง	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน และประชาชนไม่ได้รับความสะดวก
๓	ปานกลาง	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน
๒	น้อย	-
๑	น้อยมาก	-

ระดับของความเสียหาย (Degree of Risk) แสดงถึงระดับความสำคัญในการบริหารความเสี่ยง โดยพิจารณา จากผลคูณของระดับโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย (Likelihood) กับระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ของความเสี่ยงแต่ละสาเหตุ (โอกาส x ผลกระทบ) กำหนดเกณฑ์ไว้ ๔ ระดับ ดังนี้

ระดับของความเสียหาย (Degree of Risk)

ลำดับ	ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน
๑	ความเสี่ยงระดับสูงมาก (Extreme Risk : E)	๑๕ - ๒๕ คะแนน
๒	ความเสี่ยงระดับสูง (High Risk : H)	๙ - ๑๔ คะแนน
๓	ความเสี่ยงระดับปานกลาง (Moderate Risk : M)	๔ - ๘ คะแนน
๔	ความเสี่ยงระดับต่ำ (Low Risk : L)	๑ - ๓ คะแนน

ในการวิเคราะห์ความเสี่ยงจะต้องมีการกำหนดแผนภูมิความเสี่ยง(Risk Profile) ที่ได้จากการพิจารณาจัดระดับความสำคัญของความเสี่ยงจากโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย (Likelihood) และผลกระทบ ที่เกิดขึ้น (Impact) และขอบเขตของระดับความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้ (Risk Appetite Boundary) โดยที่

$$\text{ระดับความเสี่ยง} = \text{โอกาสในการเกิดเหตุการณ์ต่างๆ} \times \text{ความรุนแรงของเหตุการณ์ต่างๆ}$$

$$(\text{Likelihood} \times \text{Impact})$$

ซึ่งจัดแบ่งเป็น ๔ ระดับ สามารถแสดงเป็น Risk Profile แบ่งพื้นที่เป็น ๔ ส่วน (๔ Quadrant) ใช้เกณฑ์ในการจัดแบ่ง ดังนี้

ระดับความเสี่ยง	คะแนนระดับความเสี่ยง	มาตรการกำหนด	การแสดงผลสัญลักษณ์
เสี่ยงสูงมาก (Extreme)	๑๕ - ๒๕ คะแนน	มีมาตรการลดและประเมินซ้ำ หรือถ่ายโอนความเสี่ยง	สีแดง
เสี่ยงสูง (High)	๙ - ๑๔ คะแนน	มีมาตรการลดความเสี่ยง	สีส้ม
ปานกลาง (Medium)	๔ - ๘ คะแนน	ยอมรับความเสี่ยง แต่มีมาตรการควบคุมความเสี่ยง	สีเหลือง
ต่ำ (Low)	๑ - ๓ คะแนน	ยอมรับความเสี่ยง	สีเขียว

ตารางระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk)

ความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)

๕	๕	๑๐	๑๕	๒๐	๒๕
๔	๔	๘	๑๒	๑๖	๒๐
๓	๓	๖	๙	๑๒	๑๕
๒	๒	๔	๖	๘	๑๐
๑	๑	๒	๓	๔	๕
	๑	๒	๓	๔	๕

โอกาสที่จะเกิดความเสียหาย (Likelihood)

- สถานะสีแดง ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ ต้องมีแผน/มาตรการเพื่อลดความเสี่ยงทันที
- สถานะสีส้ม ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ ต้องมีแผน/มาตรการเพื่อลดความเสี่ยง
- สถานะสีเหลือง ความเสี่ยงยังอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ แต่ต้องมีการทบทวนความเสี่ยงของมาตรการควบคุมที่มีอยู่
- สถานะสีเขียว ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ โดยไม่ต้องมีการจัดทำแผนเพื่อลดความเสี่ยง

ประเด็นความเสี่ยง การทุจริตในประเด็น ที่เกี่ยวกับการรับสินบน	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง	มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง	หมายเหตุ
<p>๑. การอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการ อำนวยความสะดวก ในการพิจารณา อนุญาต ของทาง ราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ (การขออนุญาต ก่อสร้าง)</p>	<p>๑. หัวหน้าหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ อาจมีการเรียกรับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์ตอบแทน ๒. หัวหน้าหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ มีญาติหรือคนสนิทมายื่นใบอนุญาต ก่อสร้าง</p>	<p>ความเสี่ยงระดับปานกลาง</p>	<p>๑. ออกมาตรการในการรับสินบนและบทลงโทษที่ชัดเจน ถ้าฝ่าฝืนและไม่ปฏิบัติตามระเบียบ ๒. ผู้บริหารหมั่นกำกับดูแล และตรวจสอบการ ทำงานของเจ้าหน้าที่ ๓. การเสริมสร้างจิตสำนึกในการแยกแยะ ประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมให้แก่ เจ้าหน้าที่</p>	
<p>๒. การใช้อำนาจ ตามกฎหมาย (การจัดเก็บรายได้)</p>	<p>๑. ข้อมูลผู้เสียภาษีที่มีอยู่ไม่เป็นปัจจุบัน ทำให้ไม่สามารถติดตามการค้างชำระภาษีได้ ๒. ไม่มีการชำระภาษีอย่างเป็นระบบ ที่ชัดเจน ๓. มีการเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ หรือ การเปลี่ยนแปลงการประกอบกิจการ แต่ไม่แจ้งให้ อบต.ทราบ ๔.การบันทึยกยอดรับส่งในแต่ละวัน ยอดอาจไม่ตรงกัน</p>	<p>ความเสี่ยงระดับปานกลาง</p>	<p>๑. มีการขอเอกสารหลักฐานที่เป็นปัจจุบันจากผู้เสียภาษี และส่งหนังสือติดตามทางราชการภาษี เป็นลายลักษณ์อักษร ๒. มีการประชาสัมพันธ์ กำหนดการชำระภาษีให้ ประชาชนทราบอย่าง ต่อเนื่อง ๓. ถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่า ด้วยการบริหารเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างเคร่งครัด</p>	

หมายเหตุ : 1. กรณีหน่วยงานที่ไม่มีภารกิจการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของ

ประเด็นความเสี่ยง การทุจริตในประเด็น ที่เกี่ยวกับการรับสินบน	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง	มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง	หมายเหตุ
(การนำรถยนต์ ของทางราชการไปใช้ทำธุระส่วนตัว)	๑. เจ้าหน้าที่บางรายนำรถยนต์ ส่วนกลางของสำนักงานไปใช้ ส่วนตัว ๒. เจ้าหน้าที่บางรายนำรถยนต์ ส่วนกลางของสำนักงานไปใช้ก่อน ได้รับอนุญาต	ความเสี่ยงระดับปานกลาง	๑. การจัดทำแบบคำขออนุญาตใช้รถยนต์ ส่วนกลางเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการนำรถยนต์ ส่วนกลางไปใช้ก่อนได้รับอนุญาต และป้องกันการ นำรถยนต์ส่วนกลางไปใช้ในการทำธุระส่วนตัว ๒. การเสริมสร้างจิตสำนึกในการ แยกแยะ ประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ ส่วนรวมให้แก่ เจ้าหน้าที่ ๓. มีการบันทึกการใช้ งานต่างๆ	
๓. การบริหารงาน บุคคล	๑. มีการรับบุคคลที่เป็นเครือญาติ หรือบุคคลที่ตนเองได้รับ ผลประโยชน์ เข้าทำงาน	ความเสี่ยงระดับปานกลาง	๑. มีการประกาศรับสมัคร และดำเนินการ คัดเลือก อย่างโปร่งใส และตรวจสอบได้	
๔. การจัดซื้อจัดจ้าง (การทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง)	๑. เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินโครงการ เลือก จัดซื้อจัดจ้างกับร้านที่ ตนเองสนิท หรือเป็นญาติ หรือ ร้านที่ตนเอง สามารถคุยและตกลงกันได้ง่าย ๒. เจ้าหน้าที่เลือก จัดซื้อจัดจ้างกับ ผู้รับจ้าง หรือ ผู้ประกอบการที่ เจ้าหน้าที่รู้จัก เป็นบางส่วน	ความเสี่ยงระดับสูง	๑. ตรวจสอบคู่สัญญาในการจัดซื้อจัดจ้าง ๒. ปรับเปลี่ยนร้านค้าในการจัดซื้อวัสดุ ๓. เข้มงวด ในการตรวจรับวัสดุ หรือการจ้าง ๔. ผู้บริหาร หมั่นกำกับดูแลและตรวจสอบการ ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างให้เป็นไปตามระเบียบ กฎหมาย เพื่อป้องกันการใช้ประโยชน์ให้แก่ ผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่ง อันจะส่งผลให้ เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ประกอบการรายอื่น	

หมายเหตุ : ๑. กรณีหน่วยงานที่ไม่มีภารกิจการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ ให้ระบุว่า “ไม่มี ความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นการรับทรัพย์สินในกระบวนการงาน อนุมัติ อนุญาต เนื่องจากไม่มีภารกิจการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการ อำนาจความสะดวกในการ พิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘” ๒. ต้องระบุให้ครบทุกประเด็น ***